

„EUROELEKTRA”
Ogólnopolska Olimpiada Wiedzy Elektrycznej i Elektronicznej
Rok szkolny 2017/2018

Zadania z elektroniki na zawody II stopnia

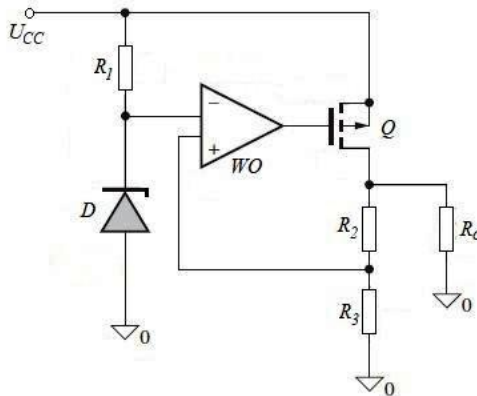
Instrukcja dla zdającego

1. Czas trwania zawodów: 120 minut.
2. II stopień olimpiady zawiera 6 zadań otwartych.
3. Należy podać poprawną odpowiedź wraz tokiem rozwiązania.
4. Za każdą prawidłową odpowiedź uzyskuje się maksymalnie 10 punktów. Maksymalna liczba punktów za 6 zadań do zdobycia to 60 punktów.
5. Można korzystać z przyborów do pisania, rozdawanych kart czystopisu i brudnopisu, kalkulatorów i tablic matematycznych. Korzystanie z notebooków, telefonów komórkowych itp. jest zabronione.

Życzymy powodzenia!

Zadanie 1.

Dla układ z rysunku wyznaczyć:

- prąd płynący przez diodę Zenera
- napięcie i prąd dla rezystora obciążenia R_o
- napięcie na wyjściu wzmacniacza operacyjnego
- prąd drenu tranzystora
- moc wydzieloną na tranzystorze

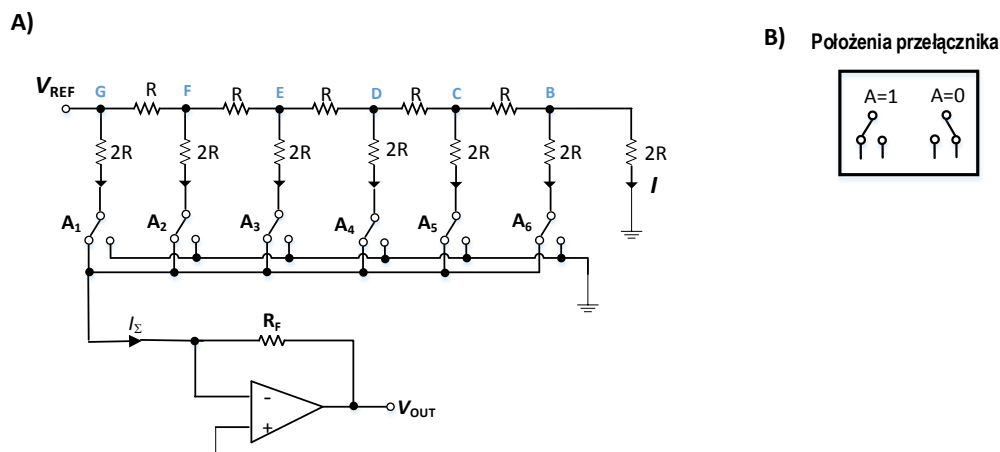
Dane:

- napięcia zasilania układu $U_{CC} = +20V$
- napięcie przebicia diody Zenera $U_{BR} = 5V$
- wartości rezystorów $R_1 = 1k\Omega$; $R_2 = 20k\Omega$; $R_3 = 10k\Omega$; $R_o = 15\Omega$;
- tranzystor MOSFET z kanałem indukowanym typu p o parametrach: napięcie progowe $U_T = -1,5V$; współczynnik $\beta = 50 \text{ mA/V}^2$
- wzmacniacz operacyjny idealny

Zadanie 2.

Wyznacz napięcie wyjściowe V_{OUT} 6 bitowego przetwornika cyfrowo-analogowego z obwodem drabinkowym R-2R (pokazanego na poniższym rysunku) w funkcji napięcia V_{REF} , rezystancji R i R_F oraz wartości przełączników A .

W celu poprawnego i analitycznego wyznaczenia wartości V_{OUT} , w kolejnych krokach wylicz i wyznacz (symbolicznie, tj. bez podanych wartości V_{REF} , R_F , R): rezystancje widziane z punktów B, C, D, E, F, G, wartości prądów wpływających do poszczególnych przełączników 'A' oraz prąd wpływający do wzmacniacza I_Σ .

Uwaga w zadaniu należy założyć, że:

a) gdy przełącznik $A_i=0$ to i -ty rezystor połączony jest do masy, natomiast gdy $A_i=1$ to i -ty rezystor połączony jest do wejścia wzmacniacza operacyjnego. Poglądowy obraz przełącznika pokazany jest na rysunku B).

b) wartość prądu płynącego przez rezystor $2R$ (patrz prawa strona rysunku A) wynosi I , natomiast prądu wpływającego do wzmacniacza wynosi I_Σ .

c) prace bez analitycznego wyznaczania wyżej podanych elementów (tj. takie gdzie podane są tylko końcowe wartości) nie będą punktowane.

Zadanie 3.

Zaprojektuj z wykorzystaniem przerzutników D, detektor sekwencji 011 (rozpoczynając od lewej strony czyli 0) z trzema wyjściami oznaczającymi ile bitów zostało prawidłowo wprowadzonych (wyjścia podłączone są do diod LED; 1 bit wprowadzony prawidłowo to jedna dioda LED świeci się, 2 bit wprowadzony prawidłowo to dwie diody się świecą, itd.).

Uwaga:

Dokonaj pełnej analizy układu, narysuj graf stanów, napisz tabelę wzbudzeń przerzutników, napisz wszystkie wymagane wzory, narysuj schemat logiczny układu.

Zadanie 4.

Ciepłomierze są przyrządami pomiarowymi służącymi do określenia oddawanej lub pobieranej ilości ciepła. Nowoczesne ciepłomierze składają się z przetwornika przepływu – przepływomierza, przetwornika wskazującego oraz pary czujników temperatury – termorezystory.

Jeden czujnik temperatury umieszczony jest na dopływie, a drugi na odpływie. Obydwa czujniki powinny charakteryzować się zbliżonymi wartościami błędów pomiarowych – tworzyć parę, aby mogły być użyte w ciepłomierzu.

Przeprowadzono badanie trzech czujników termorezystancyjnych Pt 500 w trzech temperaturach charakterystycznych 40°C, 80°C i 120°C [PN-EN 60751]. Uzyskane wyniki zawarto w tabelicy 1.

Tablica 1. Wyniki pomiarów temperatury czujnikami Pt 500

Temperatura zmierzona czujnikiem wzorcowym T_w [°C]	Temperatura zmierzona czujnikami badanymi T [°C]		
	Czujnik 1	Czujnik 2	Czujnik 3
40,4	37,6	36,5	37,8
79,9	79,4	75,8	79,6
119,8	113,7	107,4	114,0

Korzystając z definicji błędu bezwzględnego, błędu względnego i granicznego błędu względnego uzupełnić tablicę 2 (**przepisz uzupełnioną tabelę do arkusza odpowiedzi**) oraz określ, które z czujników tworzą parę i mogą być wykorzystane w ciepłomierzu.

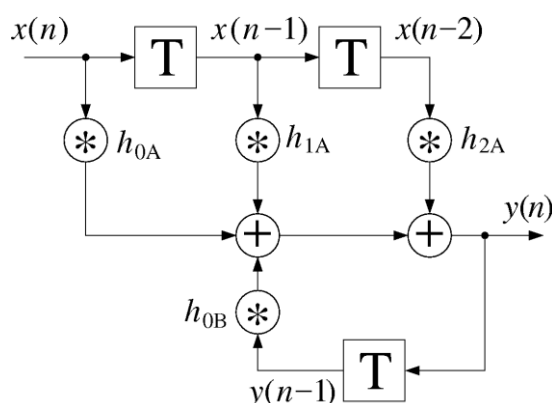
Tablica 2. Wartości błędów pomiarowych dla badanych czujników

Badany czujnik	Temperatura wzorcową T_w [°C]	Błąd bezwzględny ΔT [°C]	Błąd względny δT [%]	Graniczny błąd względny δT_{gr} [%]
Czujnik 1	40,4			
	79,9			
	119,8			
Czujnik 2	40,4			
	79,9			
	119,8			
Czujnik 3	40,4			
	79,9			
	119,8			

Zadanie 5

Dany jest układ jak na rysunku. Wartości współczynników h są następujące:

- $h_{0A} = 0.25$, $h_{1A} = 0.5$, $h_{2A} = 0.25$, $h_{0B} = 0.25$
- $h_{0A} = 0.25$, $h_{1A} = 0.5$, $h_{2A} = 0.25$, $h_{0B} = 0$
- $h_{0A} = 0.25$, $h_{1A} = -0.5$, $h_{2A} = 0.25$, $h_{0B} = 0$

A) Napisz równanie układu, tj. zależność $y(n)$ w funkcji wejścia, używając oznaczeń pokazanych na rysunku (x , y , h).

B) Jaka będzie odpowiedź układu (sygnał $y(n)$) w każdym z wymienionych przypadków (a, b, c), dla następującej sekwencji wejściowej: $x(n) = \{0, 1, 0, 0, 0, 0, 0, 0\}$

C) Scharakteryzuj przedstawiony układ dla poszczególnych przypadków opisanych powyżej:

- dla przypadków (a, b, c) napisz, czy układ jest filtrem o skończonej odpowiedzi impulsowej czy nieskończonej odpowiedzi impulsowej i uzasadnij swoją odpowiedź,
- dla przypadków (b, c) napisz, czy jest to filtr dolnoprzepustowy, czy górnoprzepustowy.

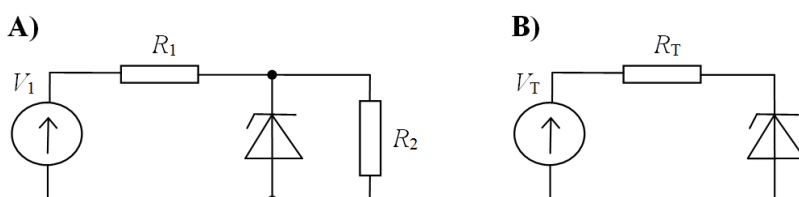
W celu sprawdzenia tego z jakim filtrem mamy do czynienia, można posłużyć się sygnałami np.:

$$x(n) = \{\dots, 1, -1, 1, -1, 1, -1, \dots\} \text{ oraz}$$

$$x(n) = \{\dots, 1, 1, 1, 1, 1, \dots\}$$

Zadanie 6.

Rysunek oznaczony literą A) przedstawia źródło napięciowe V_1 , dwa rezystory R_1 i R_2 i diodę stabilizacyjną. Model z rysunku A) można uprościć do postaci pokazanej na rysunku B), wykorzystując źródło Thevenina i źródło Nortona.

Wyznacz, jak napięcie V_T i rezystancja R_T z rysunku B) są powiązane z napięciem V_1 , rezystorem R_1 i rezystorem R_2 z rysunku A), tzn. jakie są parametry funkcji $V_T = V_T(V_1, R_1, R_2)$ i funkcji $R_T = R_T(V_1, R_1, R_2)$.

Opracował:

dr hab. inż. Rafał Długosz, prof. UTP
 dr hab. inż. Ryszard Wojtyna, prof. UTP
 dr inż. Łukasz Saganowski
 dr inż. Tomasz Talaśka
 dr inż. Sławomir Andrzej Torbus

Sprawdził:

dr inż. Tomasz Talaśka

Zatwierdził:

dr hab. inż. Sławomir Cieślak, prof. UTP
*Przewodniczący Rady Naukowej
 Olimpiady*